

РЕЦЕНЗІЯ
кандидата юридичних наук, доцента кафедри
державно-правових дисциплін Університету «КРОК»
Вихриста Сергія Михайловича
на дисертацію Онисковця Миколи Юрійовича
«Правове регулювання дозвільних процедур у сфері
містобудування в Україні: питання теорії і практики»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії галузі знань 08
«Право» зі спеціальності 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Дисертаційне дослідження присвячене вкрай актуальній для сьогодення темі, оскільки виклики воєнного часу, євроатлантична інтеграція, у тому числі вступ України до Європейського Союзу та пов'язана з цим необхідність якнайшвидшого приведення законодавства України у відповідність до вимог права ЄС, планування повосенної відбудови нерозривно пов'язані з проблематикою функціонування дозвільної системи у сфері господарської діяльності в цілому та дозвільної діяльності у сфері містобудування зокрема.

Сьогодні, коли розпочався переговорний процес щодо вступу України до Європейського Союзу, переоцінити значення адаптації законодавства України до права ЄС як одного з визначальних чинників швидкості й успішності цього переговорного процесу неможливо. Фундаментом ефективності адаптації законодавства України до права ЄС є її якісні теоретико-правові основи, адже від них залежать всі інші складові процесу адаптації, починаючи від якості перекладу джерел права ЄС і закінчуючи системним, послідовним та взаємоузгодженим правозастосуванням. Відтак, комплексні наукові дослідження, спрямовані, зокрема, на вдосконалення нормативно-правового регулювання таких важливих сфер суспільних відносин як містобудування, завжди зберігатимуть свою актуальність.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до теми науково-дослідної роботи кафедри теорії та історії держави і права Університету «КРОК» «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення прав людини та дитини в умовах розбудови правової, демократичної, соціально-орієнтованої держави з широко розгалуженими інститутами громадянського суспільства» (номер державної реєстрації: 0118U001384).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність. Дисертаційна робота відзначається своєю цілісністю, в якій викладений матеріал комплексно розкриває проблематику дослідження. Дисертація втілює системний підхід до вирішення поставлених завдань, логічною побудовою й аналізом причинно-наслідкових зв'язків. Усі підрозділи дисертації логічно пов'язані між собою таким чином, що кожен наступний є органічним продовженням попереднього. Такий підхід дисертанта є схвальним та дав можливість поглиблювати тематику дослідження, послідовно розв'язуючи поставлені мету та завдання.

Сформульовані у дисертаційній роботі висновки є достатньо аргументованими та відповідають завданням дослідження. Методологія дослідження обрана дисертантом з урахуванням специфіки поставленої мети, а також об'єкта і предмета дослідження.

У процесі дослідження глибоко опрацьована чимала джерельна база. Нормативно-правову основу дослідження склали Конституція України, закони України, акти Кабінету Міністрів України, інші нормативно-правові акти.

Наукова новизна положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертаційна робота є одним з перших комплексних досліджень, в рамках якого проаналізовано особливості дозвільної діяльності у сфері містобудування з позиції теорії та практики, а також

сформульовані нові підходи до вдосконалення відповідного правового механізму. Проведене дослідження дало можливість сформулювати такі положення, що мають елементи наукової новизни та виносяться на захист як особистий внесок дисертанта, зокрема: вперше запропоновано спрощене визначення понять «дозвільна діяльність» та «дозвіл»; визначено місце дозвільних процедур у сфері містобудування, де вони виступають одночасно інструментом контролю, засобом правового регулювання і формою реалізації прав та обов'язків суб'єктів містобудівної діяльності; удосконалено визначення ключових понять у сфері адміністративно-правового регулювання дозвільних процедур у сфері містобудування та визначення правовідносин у сфері містобудування, що є предметом правового регулювання дозвільних процедур у сфері містобудування; дістали подальшого розвитку визначення стадійності дозвільної процедури у сфері містобудування.

Дисертантом запропоновані конкретні практичні рекомендації щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання дозвільних процедур у сфері містобудування. До значущих досягнень дисертаційного дослідження слід віднести:

- висновок про те, що правовідносини, пов'язані з дозвільною діяльністю у сфері містобудування, спрямовані на створення умов для реалізації суб'єктивних прав і законних інтересів, забезпечення законності під час проектування та будівництва об'єктів, сталий розвиток територій та врахування державних, громадських та приватних інтересів у цій сфері, а також що забезпечення законності дозвільної діяльності у сфері містобудування потребує вдосконалення її нормативно-правового регулювання, у тому числі, з урахуванням умов воєнного стану;

- теза про те, що дозвільна діяльність у сфері містобудування є багатокомпонентною системою, яка включає правові, технічні та організаційні

аспекти, що регулюють процеси проектування, будівництва та експлуатації об'єктів будівництва, розвитку інфраструктури та територій, а її ефективність безпосередньо впливає на якість забудови, безпеку громадян та сталий розвиток територій;

- наголос на важливості спрямування нормативно-правового регулювання дозвільної діяльності у сфері містобудування на забезпечення прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина та створення умов для формування та підтримки належного середовища для життя, включаючи право на безпечне довкілля, збереження культурної спадщини та розвиток необхідної інфраструктури;

- виокремлення низки проблемних аспектів правового регулювання містобудівної діяльності, які потребують доопрацювання та подальшого вивчення, зокрема: необхідність запровадження приватного контролю для замовників будівництва; значні обмеження повноважень органів місцевого самоврядування у сфері містобудування; надостатність нормативно-правового регулювання здійснення містобудівної діяльності в умовах воєнного стану, а також дискусійності віднесення експертиз у містобудуванні до інститутів адміністративного регулювання, оскільки вони можуть набувати характеру приватноправових відносин і не передбачати залучення органу публічної влади;

- предметний аналіз дозвільної діяльності у сфері містобудування як офіційно визначеного на законодавчому рівні зовнішнього вираження рішень і дій уповноважених суб'єктів публічної влади, спрямованих на реалізацію суб'єктивних прав та законних інтересів у цій сфері, та визначення принципів подальшого розвитку законодавства щодо адміністративних процедур у сфері містобудування.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження. Вивчення змісту дисертації та наукових публікацій засвідчують

достатній рівень компетентності дисертанта у ключових питаннях обраної теми, обґрунтованість його підходів до визначення мети, завдань, об'єкта, предмета, структури та методів дослідження. Отримані результати дослідження розширюють і доповнюють теоретичні і наукові аспекти дослідження, а практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертації положення, висновки та пропозиції можуть бути використані:

- у правотворчій діяльності – в рамках подальшого розвитку та вдосконалення законодавства у сфері містобудування та дозвільної системи у сфері господарської діяльності, а також у процесі гармонізації законодавства України з актами права Європейського Союзу, які регламентують просторовий розвиток, питання охорони довкілля, надання адміністративних послуг тощо;

- у практичній діяльності органів публічної влади – для підвищення прозорості, зрозумілості, передбачуваності, правової визначеності та ефективності дозвільних процедур у сфері містобудування та господарської діяльності в цілому, усунення корупціогенних факторів та оптимізації взаємодії органів публічної влади із суб'єктами містобудівної діяльності;

- у правозастосуванні – з метою правильного тлумачення та виконання нормативних вимог, покращення механізмів захисту прав суб'єктів містобудівної діяльності, поінформованості та правової обізнаності суб'єктів дозвільних процедур, практичного впровадження норм і правил права Європейського Союзу у сфері просторового планування, охорони довкілля, надання адміністративних послуг, державної допомоги, доступу до інформації, участі громадськості та доступу до правосуддя у процесі прийняття рішень та інших адміністративних процедурах;

- у навчальній діяльності – зокрема, у освітньому процесі для викладання освітніх компонентів з теорії держави і права, цивільного, земельного, екологічного, адміністративного, господарського, містобудівного права, інших

освітніх компонентів, пов'язаних з питаннями провадження планованої діяльності, просторового планування, дозвільної системи, а також під час підготовки підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій тощо;

- у науково-дослідній роботі – для проведення досліджень щодо якіснішого формування та більш ефективної реалізації державної політики у сфері містобудування для забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, оптимізації та вдосконалення дозвільної системи у сфері господарської діяльності та інших досліджень у окреслених та суміжних галузях.

Повнота викладу результатів дисертаційного дослідження та наукових положень в опублікованих працях здобувача. Основні наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, повною мірою відображені в опублікованих наукових працях дисертанта. Вихідні дані зазначених праць наведені у дисертаційній роботі. Основні положення і наукові результати дисертаційного дослідження опубліковані автором самостійно у 8 наукових працях загальним обсягом 3,96 д.а., з них: 6 – у наукових фахових виданнях, затверджених Міністерством освіти і науки України (категорія «Б»); 2 – у закордонних виданнях, які додатково відображають наукові результати дослідження. Ще 5 публікацій загальним обсягом 0,68 д.а. засвідчують апробацію результатів дисертації шляхом оприлюднення тез доповідей на науково-практичних конференціях.

Кількість та обсяг друкованих праць відповідають вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44.

Оцінка змісту дисертації та її оформлення. Дисертація Онисковця Миколи Юрійовича складається з анотації, списку публікацій здобувача за темою дисертації, змісту, вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 193 сторінки друкованого тексту. Список використаних джерел складається з 203 найменувань і займає 25 сторінок.

Рецензована дисертаційна робота є цілісним та завершеним науковим дослідженням. Структура дисертації побудована логічно, що посприяло розкриттю теми дослідження та виконанню поставлених завдань. Дисертаційне дослідження виконане державною мовою з дотриманням вимог наукового стилю. Дисертація оформлена згідно з Вимогами до оформлення дисертацій, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 року № 40, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.02.2017 р. за № 155/30023.

Анотація дисертації відображає основні тези дослідження, викладена українською та англійською мовами, доповнена переліком публікацій здобувача, у яких висвітлено основні результати дисертаційного дослідження. Анотація відповідає встановленим вимогам та є узагальненим коротким викладом основного змісту дисертації, в якій представлені основні результати дослідження, наукова новизна та практичне значення, що дає повне уявлення про виконану здобувачем роботу.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Ознайомлення з текстом дисертаційного дослідження Онисковця Миколи Юрійовича дає підставити стверджувати, що робота є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею, яка містить теоретичні положення і висновки, сформульовані автором особисто. Дисертантом дотримано принципи і норми академічної доброчесності. Цитати, наведені у дослідженні, оформлені коректно, посилання відповідають списку використаних джерел.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Віддаючи належне

здобуткам дисертаційного дослідження Онисковця Миколи Юрійовича, варто звернути увагу на окремі положення та висновки дисертаційної роботи, які можуть бути предметом подальшої наукової дискусії:

1. Дискусійним вбачається твердження про те, що «дозволи не повинні видаватись, якщо відповідний вид робіт охоплюється ліцензією» (стор. 94 дисертаційної роботи), особливо з урахуванням тези, викладеної у наступному абзаці дослідження, про те, що «якщо суб'єкт планувальної діяльності не є професіоналом, процедура надання дозволу повинна передбачати безпосередню оцінку спроможності заявника виконувати конкретний вид робіт на об'єкті».

2. Висновки щодо відносної визначеності гіпотези пп. 3 п. 30 Порядку виконання підготовчих та будівельних робіт в частині «недостовірних» відомостей (стор. 152 дослідження), вочевидь, зроблені дисертантом у відриві від основних положень дозвільної системи у сфері господарської діяльності, зокрема абзацу четвертого частини п'ятої статті 4¹ Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».

3. Не зрозуміло, яке відношення до досліджуваної у дисертації проблематики має нагородна справа (стор. 125 дисертації).

Втім, викладене не впливає на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження і не знижує його значення для науки і практики.

Загальна оцінка кваліфікаційної наукової праці. Дисертаційна робота Онисковця Миколи Юрійовича на тему «Правове регулювання дозвільних процедур у сфері містобудування в Україні: питання теорії і практики» є актуальним, завершеним самостійним дослідженням, результати якого становлять науковий інтерес та мають важливе значення для розвитку юридичної науки та практики.

Рецензоване наукове дослідження відповідає спеціальності 081 «Право», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти та науки України від 12.01.2017 р. № 40, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.02.2017 р. за № 155/30023, а його автор, Онисковець Микола Юрійович, за результатами публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

РЕЦЕНЗЕНТ:

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри державно-правових дисциплін
Університету «КРОК»

Сергій ВИХРИСТ

Сергій Выхрист засвідчує
Директор Департаменту кадрів Вищого навчального закладу
"Університет економіки та права "Крок"

Олександр Паламар

" 07 " 04 2026 р.